

iste v posesti. Za osnovno šolo pa bomo izbrali le to, kar je praktično in kar bistri razum, vsako le spominsko obilježje pa opustimo.

Mnogo oblik glagola prinesejo otroci že od doma seboj. Tvoritev časov jim vobče ne dela težko in tudi osebnost tvorijo navadno pravilno; kar je pa napačnih, n. pr. deloma, se naj čim prej odpravijo s temeljito posebno vajo. Važne so vaje, izpeljati iz nedoločnika katerokoli določno obliko: pisati — pišem, vezati — vežem, dihati — dišem, ožeti — ožmem, pripeti — pripnem, poslati — pošljem. Take jezikovne slovniške vaje se morajo že na nižji stopnji pričeti. V to svrhu so glagoli grupirani. Sploh bi morala nižja stopnja (1.—3. š. l.) prav mnogo formalnih vaj gojiti ter tako pripravljati teren za slovniška razmotrivanja na srednji in višji stopnji. Saj je jasno, da otroci, ki ne obvladajo najvažnejših slovniških oblik, ne morejo pravilno odgovarjati, še manj pa pravilno pisati. Ali se naj res do tretjega šol. leta vlečejo napačne oblike: rumene sonce, bele jajce, oni pisajo i. dr.? Na nižji stopnji se naj uče otroci v prvi vrsti elementov: besed, stavkov, števila in priproste operacije, ekskurze v višje sfere pa prepustimo višjim učnim stopnjam! Z določevanjem naklonov se naj na srednji stopnji ne trati časa, kajti naklone pojmujejo šele zrelejši učenci, v formalnem oziru pa isti ne nudijo posebnih težkoč. Zelo važne pa so vaje pretvarjanja dovršnikov v nedovršnike ali morda tudi obratno. V to svrhu so glagoli zbirati v skupine. (Gl. IV, zvezek Schr.-B.-ove Jezikovne vadnice!) Dovršnike mora učenec dobro razločevati od nedovršnikov!

Predno se preide k deležnikom sed. časa, se morajo učenci vaditi v kratki obliki tretje osebe množine. Ako se v tem poglavju postopa sistematično, deležniki ne delajo učencem hudih pregledov. Najbolje je postopati na sledeči način: Vadijo se najprej deležniki (pridevniški seveda) ki nimajo kratke oblike in sicer takoj v stavkovni zvezi, da tako učenec polagoma shvati bistvo te glag. oblike. Na tablo napišem stavek:

Hlapec, ki pridno dela, zasluži dobro kosilo. Kdo mi zna ta stavek na malo krajši način povedati? Ali: Kakšen hlapec . . . ? Če mi ne zadene noben, ga povem sam, napišem ter ga dam ponoviti. (Pridno delajoči hlapec . . .) Drugi primer: Jabolka, ki padajo na trda tla, se obtolečejo. Katera jabolka . . . ? Eden boljših učencev bo pretvoritev tega stavka gotovo pogodil, če ne, se mu malo pomaga pri besednem redu. Še nekaj takih primerov, pozneje le ustmeno, se poda ter pridno ponovi! Seveda mora biti učitelj pripravljen, ali pisмено ali pa duševno »nabasan« s potrebno snovjo. Paziti mora, da stoji dotični samostalniki v 1. sklonu, kajti sklanjatev deležnikov se naj vadi drugokrat. Za pisμένο vajo napišem na tablo tistih 8—10 glagolov v nedoločniku, učenci pa na to napišejo opetovano slišane stavke. Boljši učenci smejo tudi zamenjati besede (samostojnost!) Na pr. Naporno delajoči hlapec se poti. (Dalje sledi.)

Jak. Kovačič.

Iz Jugoslavije.

— Miss Palmer — naša »inšpektorka«. Ministrstvo prosvete je izdalo odlok, s katerim direktno ukazuje viš. šol. svetu, da ima pripustiti Miss Palmer inšpicirati po šolah akcijo R. K. in tozadevne uspehe. Ne vemo, bo li inšpicirala bolj otroke ali učiteljsvo, vemo pa, da smo v marsičem še predobri patrioti, a da težko prebavljamo take ukaze, kakor je po-

nost naše domovine ter vplivaj z besedo in z vzgledom na mladino, da bo vselej in povsod najprej — narodno zavedna

Marica Bartolova.

† Ida Moll-Turnšek.

Ob zidu pokopališča se dviga nov grob, posut z nešteti ovnelimi spomladanskimi cvetkami. V lahkem vetriču kimajo trudne glavice in pošiljajo mirno spavajoči zadnje pozdrave obeh sirot, ljubljenega moža, dragih staršev in sorodnikov, tovarišev in tovarišic.

V grobu počiva ljubeče materino srce. Srce, katerega slednji utrip je bil posvečen ljubezni in žrtvam do svojih otrok. Srce, ki ni hotelo mirovati, ker mu je bila ločitev od predragih malčkov pretežka. Srce, ki je utripalo tako močno in zvesto, da je hotelo premagati smrt! — Toda kruta smrt ne pozna usmiljenja — s svojimi koščeni rokami je zagrabila za to srce in ga umirila. —

Ida! Tvoje srce pa ni bilo le polno materinske ljubezni — ne, ljubila je tudi

slednji. Imamo svoje okrajne šol. nadzornike in višje šolske nadzornike, ki naj nas inšpicirajo, ti naj inšpicirajo šole; tudi nimamo nič proti temu, če gđ. Miss Palmer hospitira glede akcije R. K. na šolah, a da ji da ministrstvo prosvete oblast inšpekcije po šolah, temu moramo oporekati in bomo dosledno oporekali. Dovolj dobre volje smo pokazali za akcijo gđ. Miss Palmer, a zadnji tozadevni odlok ministrstva nam vzbujajo resne pomisleke.

— Draginjske doklade. Svoičas smo bili na bivšem Štajerskem razdeljeni po krajevnno-razrednem sistemu. Imeli smo tri razrede in sicer tako glede osnovne plače, kakor tudi glede doklad. Vsako leto pa se je posrečilo nekaterim šolam, da so bile pomakniete iz nižjega v višji plačilni razred. To je bilo pričkanja in prerekanja, dokazovanja in utemeljevanja, nasledki pa vedno isti: nezadovoljstvo, jeza, solze. Celokupno štaj. učiteljsvo obeh narodnosti je priredilo v Gradcu impozantno manifestacijsko zborovanje za odpravo krivičnega krajevnega sistema na podlagi pravoreka: za enako delo enako plačilo, kar se je sčasoma tudi doseglo. Danes pa imamo plačo urejeno enotno po službenih letih, drag. doklade pa po krajevnem sistemu. In že se oglašajo učiteljsvo ljubljanske okolice, da se ga naj uvrsti v isti draginjski razred, kakor je mesto Ljubljana, torej iz V. v III. Ne dvomno bo sedaj sledilo mariborsko okol. učiteljsvo in tako dalje vso okoliško učiteljsvo krajev v III, drag. razredu. Ni izključeno, da se v tem času ne oglasi celokupno uradništvo Maribora ali Ljubljane, zahtevajoč premestitev iz III. v II. drag. razred; logično mora okoliško učiteljsvo za ním. Temu zgledu sledeč, se bodo po vrsti oglasili vsi drugi kraji, vsi bodo vlekli za vrvice § 51. In tako bo šlo naprej brez konca in kraja. Kar se tiče draginje same v raznih krajih, naj navedem kot primer sam sebe. Služboval sem dolga leta v hribih, daleč proč od prometa, gledališča, zdravnikov in drugih enakih naprav. Z mestnimi tovariši sem si bil v toliko enak, da smo vsi iedli zemljo po dva kraicaria. Razlikovali pa smo se v tem, da je bila njihova zemlja sveža, prhka, bela in okusna, moja pa stara, žilava, črna in kislá. Zdravnik je za vse enak. Razlika je samo ta, da mestni tovariši stopijo k njemu ali pa ga pokličejo k sebi prek ulice, jaz pa se moram z vozom k njemu peljati, ali pa voz ponj poslati. Meso jemó vsi radi. Samo moj mestni tovariš dobi prvovrstno blago, ker je stalni odjematec, jaz pa, ki pošlém le od časa do časa, se moram zadovoljiti s slabšim. In še to spotoma na vročem solncu osmradi. Donašalec mora dobiti napitnino in povrh še po-pitnino. Mestni trgovec mi ne da ceneje blaga, kakor mestnemu učitelju. Razlika je samo ta, da ima mestni učitelj večjo, jaz pa manjšo draginjsko doklado. On stisne blago pod pazduho in je z njim v par minutah doma oziroma pri krojaču, dočim moram jaz plačati voznino na železnici ali pošti in še za voz ter ves čas sebe in voznika prehranjevati. Pot h krojaču je še povrh. Prej sem bil hribovski učitelj, sedaj pa sem okoliški. Gre za izsolanje dece. Prej si nisem mogel kupiti (se razume brez velikanskih režij), sedaj pa si ne morem, ker ljudstvo daleč proč od mest prideliuje samo to in toliko, kar samo rabi, ker nima prilike za prodajo, v okolici mesta pa zopet vlečejo vse v mesto, tako da ne dobiš zopet nič. Hočeš, nočeš, moraš za ženo v mesto, ter tam kupiti od nje mleko, sir, jajca, maslo, sočivje. Ko sem se prešell na okoliško šolo, nisem dobil v celi vasi, ki šteje okroglo 130 h.

števil, niti enega mernika krompirja. Moral sem v mesto, kjer ga je bilo dobiti na vozove. Iz tega sledi, da se učiteljem v mestu bošje godi nego podeželskemu, ne glede na višjo draginjsko doklado in ne glede na maloštevilne otroke v posameznih razredih. To priznava tudi Radojevičev načrt čl. 142. Pravim: osnovne plače naj nam zvišajo času primerno, odgovarjajoče življenjskim potrebščinam uradnika po službenih letih na podlagi pravoreka: za enako delo enako plačilo, ostanemo pa naj rodbinske in stanarinske doklade!

— vik — ec.

— Gradinjski spomenik. Učiteljsvo konjiškega okraja je prispevalo za Gradinjski spomenik 131 Din. Denar smo naložili v naši hranilnici. Zbirka znaša sedaj 416 Din.

— Včlanjene učne osebe učiteljskega društva za mariborski šolski okraj so darovale 1229 Din 80 p za gladojuče v Rusiji.

— Za otroško predstavo (Iz gledališke pisarne), ki jo priredi tukajšnje dramsko gledališče v soboto, dne 27. maja t. l. ob dveh popoldne za izvenljubljanske šole, so do sedaj rezervirana mesta za sledeče šole: Domžale 100, Preserje 100, Horjul 80, Log 55, Št. Vid 61, Jezero 30, Blatna Brezovica 35, Drenov Grič 38, St. Jakob ob Savi 30, Dolsko 71, Mokronog 30. Prostora je približno še za 400 otrok, šolska vodstva, ki na proste prostore še reflektirajo, naj nemudoma sporoče upravi število udeležencev. Vstopnice se plačajo v soboto pred predstavo v knjižovodstvu. Otroci naj se zberó pod vodstvom učiteljev pred dramskim gledališčem, od koder jih odpelje gledališki reditelj na prostore.

— Usposobljenostni izpiti na drž. moškem učiteljsku v Mariboru v pomladanskem roku 1922, so imeli sledeče uspehe: a) Meščanskošolski izpit, 1. skupina: Strauß Marija in Vilman Cecilija; b) Ljudskošolski izpit: Stranjšek Angela, Irgolič Roza, Komavli Irma, Pirjevec Andrej, Kraševc Olga, Kraševc Vida, Porekar Vlado, Predan Zvonko, Bartol Marija, Kogelnik Roza, Budinek Jožica, Bratina Rezika, Kavčič Franc, Pivec Maks; c) Dopolnilni izpit za ljudske šole: 13 kandidatov in kandidatnj; d) Špeciální izpiti: Sekula Martina, Muršec Ivan, Chvatal Frida (telovadba), S. Mr. Simfonza (Marija) Kovačič (srbohrvaščina kot predmet na ljudskih in meščanskih šolah); e) Reprobiranih: 7 kandidatov in kandidatnj.

— Smrtna kosa. V četrtek 18. maja je umrl po daljšem bolehanju tu v Ljubljani Ivan Strehovec, učitelj v p., star 76 let. Služboval je tekó štirideset let v devetih krajih, na Gorenjskem, Notranjskem in Dolenjskem, ko je bil pred desetimi leti v Adlešičih upokojen. Ker o njegovu smrti ni bilo odnikoder nikakega obvestila, se njegovega pogreba bližnji prijatelji in tovariši žal nismo udeležili. — k.

— Maturanti goriškega učiteljskega 1912. Predlogi glede praznovanja desetletnice naj se sporoče podpisane mu, V. Čopič, Zagreb, Peščenica, vila Weber.

— Škocijan pri Mokronogu. Mladina tukajšnje šole je nabrala za birhe neodrešenim bratcem in sestricam 217 Din 25 p. Razpečala je tudi 100 srečk »Kot jugoslovanskih sester« ter nabira prav pridno znamke za »Jugoslovansko Matico«. Prireja na tudi gledališke predstave, ki prav lepo uspevajo.

— Zahvala. Pevski zbor drž. učiteljskega v Ljubljani se tem potóm najsrečneje zahvaluje vsem, ki so pripomogli h

koncertu, ki se je vršil dne 7. t. m. v Logatcu. Predvsem pa izrekamo svojo zahvalo nadučitelju v Logatcu, g. Štravsu, ki je s svojo veliko požrtvovalnostjo mnogo pripomogel k dobro uspešnemu koncertu. — Pevski zbor drž. učiteljskega v Ljubljani.

— Vestnik učit. ženskih ročnih del. »ŽENSKA ROČNA DELA IN UČITELJICE«, (Piše: R. S.) (Dalje.)

Kako naj se uk v šivanju reformira. Meni se zdi sedanji učni načrt obor — le število šol, na katerih se predpisana snov vsako leto res predela, bi naj ustrašilo. Temu številu napovevno boj in reformo!

Malokje imajo na šolah učne pripomočke in nazorila za uk v šivanju. Knjige, iz katere bi se učenke učile poleg praktičnih poizkusov pri krojevanju in šivanju, sploh nimamo. Tu naš čaka mnogo dela!

Že Hillardt-Stenzinger povdarja potrebo, da bi šolski zakon sprejel v učni načrt r. d. izdelovanje preprostih oblek, ker po deželi nimajo deklice po izstopu iz šole več prilike učiti se šivanja oblek.

Ta uk bi bil mogoč le tedaj, ako bi znale deklice dobro izdelovati vsakovrstno perilo, ter šivati na šivalni stroj. Šivanje na stroj je bolj praktičnega nego vzgojnega pomena. Bilo bi na mogoče naučiti deklice tega dela približno tako kakor preje.

Izvedljivost stremljenja Hill.-Stenz.-jeve zavisi tudi od mode. Naj li šola šiva morda obleke no spačni modí, ki se je vgnezdila po večini naših krajev? Naj pomaga s tem kvariti čut do lepega, mesto da bi ga negovala? Lepo je le tisto, kar je tudi primerno razmeram. Ali pa naj uči šola izdelovat obleke po pariški modí? Moda je kapricna! V sled prevelike menjave in raznoterosti je v naši narodni šoli nemogoča. Kratko odmerjen čas, 2—3 tedenske ure in veliko število učenk izključita zasledovanje mode in individualen pouk.

Še druge ovire so. Ženski poklici se množijo. Šivanje oblek je postalo stroka zase. Kmetica si ne šiva sama oblek. Rajši poseje zelenjave ali, kak peteršilj med korenje in z izkupom plača šiviljo. Tudi svoji deklí dovoli uporabljati nekaj zemlje v enak namen. Viničarka dela istotako. Žene, ki izvršujejo druge poklice, od tovarniške delavke do doktorice, tudi ne šivajo same svojih oblek. Vse te žene pa morajo znati šiviljam dopovedat, ukazat. Ko bo obleka že potrebna popravila jo bojo znale lepše in boljše popraviti in krpát, ako razumejo kaj o kroju in šivanju oblek. Velikega pomena je ta uk v krajih, kjer se nosi narodna noša. Tovarišice imajo tam krasno polje za svoje delovanje.

(Konec prih.)

Vestnik meščanskih šol. MEŠČANSKA ŠOLA ZAPOSTAV-LJENA?

Kakor čtjemo, je vojno ministrstvo odredilo glede priznanja dijaškega roka v vojaški službi sledeče: dijaški rok se dovoli absolventom dvorazr. drž. trgovskih šol; pa ne vsem, samo tistim, ki so pred vstopom na trg, šolo absolvirali štiri razrede gimnazije ali realke, ne pa tistim, ki so absolvirali četrti razred meščanske šole.

vesela in pričela delo z neutrudljivo marljivostjo. Volja tvoja je bila močna, a telo je bilo preslabo. 10. oktobra si zopet nastopila dopust in počasi si opešala. Še vedno neutrudljiva v skrbi za svojo družino, nisi hotela veliko slišati o svoji bolezní in iz vsakega tvojega vprašanja je zvenela le skrb in ljubezen za svoje drage. V trpljenju tako potrpežljiva, si hotela prenesti vse bolečine samo, da bi lahko ostala pri svojih ljubih. Nisi se mogla ločiti od njih, nisi mogla tako sama nastopiti dolge poti v večnost. In glej! Mala hčerka se ti je rodila in oznanjala s slabotnim glasom, da živi. Morda je slutila mala Anica, da je mamici pot presamotna. Nastopila je to pot par ur pred tvojo smrtjo, čakala kot nežni angeli pri vratih večnosti nate, stisnila se v tvoje mehko naročje in te potolažila: »Mamica, jaz sem pri tebi!« Ida! Težka je bila tvoja ločitev od moža in otroka, vendar si umrla v zavesti, da si bila najsrečnejša žena. V tvoji duši naj bo izbrisana boleost ločitve in naj živi v njej le največja sreča.

— Toda nisi se dolgo veselila, tvoja pljuča so oslabela.

Ida! Več ko 10 let si delovala kot učiteljica. V juliju l. 1911 si v Mariboru maturirala. Septembra nato si nastopila svoje prvo mesto v Trbovljah. Čez mesec si prišla na deklíško šolo v Trbovlje-Vode. Tvoje delovanje v šoli je bilo vzorno, bila si otrokom najboljša učiteljica, ljubezniva vzgojiteljica. Takoi si si pridobila vsa sreča svojih učenk, ki so ti bila iskreno vdana. Da so te ljubile, smo videli po tvoji smrti: vse te je hotelo spremljati na tvoji zadnji poti in bilo je veliko joka ob tvojem grobu.

Nepozaben nam ostane tvoj pouk v petju. Sama dobra pevka, si znala poučevati petje kot malokatera učiteljica z enakimi uspehi na višji kot nižji stopnji. Dovolila si nam, da smo prišli večkrat v tvoj razred poslušat mlada grla, ki so zapela veselo, živahno ali pa resno pesmico.

Še v septembru 1921 — že slaba in bolna — si po daljšem bolezenskem dopustu zopet nastopila. Prišla si v šolo vsa